

Сёнтөрү ялавё

Муркаш район хаҗачё

1944 сұлхи майн 5-мёшёнченпе тухать

4 (7749) №

Шамат кун, 2010 сұлхи январён (кярлач) 23-мёшё

Хакё ирёлё

Муркашра – республика канашлаё

Райадминистрацире

Анәсуллаһрах ёслеме майсем пур

Пултаруллесе – Хисеп грамоти

Муркаш Ен аталанавне республика шайёнче тёлёхе лартни, пирён ёсёмёрсене ыттисене катартни татах та тарашуллаһрах ёслеме, сёнё технологи-сене ытларах пурнаҗа кёртме хистет. Сак чанлаха иртне юн кун, кярлач уй-ахён 20-мёшёнче, «Моргаушская» чәх-чөп фабрикине ёслё сұл сүревпе ЧР Президентё Н. Федоров килсе кайни те сирёплетсе парать. Президент килсе кайрё кәна мар, сак кун вәл «Моргаушская» чәх-чөп фабрикинче Чәваш Енре

кайәк-кёшөк тата сысна ёрчетекен ху-сәләхсен ертүсисемпе республика шайёнчи канашлу ирттерчө.

Канашлу чәх-чөп фабрикинче иртнён, паллах, тёл каласу сак отраслие аталантарасси тата аһа тёнче шайне кәларасси пирки пулчө. Сәвна шута илсе канашлу пусланиччен Н. Федоров ял хушаләх министрөпе М. Игнатъевпа тата журналистемпе «Моргаушская» чәх-чөп фабрикин производство корпусене, хатёр продукция цехне ситсе

курчө. Кунта Германи, Испани оборудованиёсене ырнастарнине Николай Васильевич ыттисене тёлёх ыранне илсе катартрө.

Муркашсем ёсене сөнёлле йөркелени фабрикана сүт санталәк газне 35 процент, электроэнергие 15 процент перекетлеме май панә. Чәхсене тёрёс апатлантарас тата вёсем валли рацион хатёрлес ёсене компьютер технологийөпе пурнаҗлани фабрикана сүталакне 32 вакун апат перекетлеме сұл уснә.

– Производствәна үстерме ресурссем татах пур-и? – ыйтрө хатёр продукция цехөнче Н. Федоров фабрика ертүсиччен.

Ку ыйтава Н. Ванеркин хуравлама хатёр пулни курәнчө. 5 сұл каялла сүталакне 39 миллион штук сәмарта туса илнө фабрика пёлтөр сак катартава 57 миллион ситернө.

– Перекетлөх ыйтавне үстерсен тата сөнө технологисемпе анләрах усә курма пусласан 2012 сұл төлне эфир сәмарта илессине 90 миллион ситерес төллөвлө, – терө аталану вәртәнләх-ёсене усә Николай Григорьевич.

Чәх-чөп отраслөн производствине вара сёршив ыйтат. Раçсей Федерацияё Америкари Пёрлешүллө Штатсенчен чәх ашө туянма пәрахни Раçсей рынокөнчи чәх-чөп продукцияён 22 процент «никам төкөнмен лапамне» усат. Сак пушә ыраһа сөнсе илесси – чәх-чөп отраслөн пёрремөш төллөвлө.

А. БЕЛОВ.

Автор сән үкерчөкө.

Бюджет ыйтаёсемпе

Тупашсен каләпәшө үснө

Иртнө сұл районөпе пётёмөшле тупашсен каләпәшө 429519,2 пин тенкөпе танлашнә. Ку вәл сүталак валли паләртнин 100,4 процентө чухлө пулатө е, 2008 сұлхипе танлаштарсан, 101,9 процент. Вәл шутран түйлөсөр майпа куһнә укә-тенкө хисөлө 331672,3 пин тенкөпе, налукпа тата уһпа сыхәнман түйлөсөм 75443,8 пин тенкөпе, бюджет учреденийөсем предпринима-

тельство ёсөпе сыхәннинчен илнө тупаш 22403,1 пин тенкөпе танлашнә. Район бюджетчө 22,8 процент хайён тупашёсемпе, 77,2 процент каялла таварса пәмалли мар укә-тенкөпе йөркеленет.

Иртнө сұл район бюджетчөн планпа пәхнә 96,9 процент укә-тенкипе (425905,8 пин тенкө) усә курнә. Ку вәл 2008 сұлхипе танлаштарсан 102 процент пулатө.

Социаллә сфера валли иртнө сұл 296095,8 пин тенкө уйәрнә. Ку вәл такасем еһөпе район бюджетчөн 69,5 процентчө чухлө пулатө.

16 ял тарәхөнче тупашсен пётёмөшле каләпәшө 82453,2 пин тенкөпе танлашнә. Уһнә шүтөнче 55,3 процент – уйрам сыһсен тупашөнчен илнө налук, 27,5 процент – пулрәх сине хуракан тата сөр налукө, 17,2 процент – пулрәхпа тата

ытти ресурсемпе усә курни. Ял тарәхөсен такаөсен виши 79333,6 пин тенкөпе танлашат. Укә-тенкөн пёрре виçсөмөш пайөпе территорисене тирпей-илем кёртме, урамсене сүтатса тама тата сұл-йөр ёсөсене пурнаҗслама, сәвән чухлөх культура учреденийөсен ёс-хөһне йөркелесе пыма усә курнә.

Хамәр инф.

Инженерсемпе механизаторсем валли

Сүрт-йөре – харпәрләха

«Ферма» операци иртет

Чәваш Республикин хай төллөн сүрекен тата ытти төрлө машинәсене тёрөслесе таракан патшаләх инспекцийөн пулрәх В. Димитриев кярлач уйахён 15-мёшөнче 2010 сұлхи кярлачән 25-мёшөнчен пусласа нарәсән 5-мёшөччен республикари ыльәх-чөрлөх объекчөсенче «Ферма» профилактика операцийө ирттересси пирки приказ кәларнә. Гостехнадзор инспекцийө ыльәх-чөрлөх фермисем төлөшөпе уйәракан тимлөх мөнөпе сыхәннә-ха?

Ёс хәрушсәрләхөн степенөпе ыльәх-чөрлөх отраслие агропромышленность производствинче малтисен ретөнче. Пысәк инкөсем тислөк кәларакан, ыльәх апатне пәспа тата шывпа пёсөрекен агрегатсем патөнче пулса иртеçсө. Кунпа пёрлөх фермаё ёслөкөн тракторсемпе хай төллөн сүрекен машинәсем те ёс хәрушләхне үстерөсчө кәна. Кунта сурәнланакансемпе ытти инкөк түсекөнсен йышө те пөчөк мар.

Тракторсемпе, прицеппемпе, ытти хай төллөн сүрекен машинәсемпе, фермаё оборудованисемпе усә курнә чух техника төлөшөпе сирёплетнө йөркөсене пәхәнса ёс хәрушсәрләхне тивөслө йөркерө тытассине пәхәсси – «Ферма» профилактика операцийөн төллөвлө. Төрөслөсөм вәхәтөнче фермәсенче усә куракан тракторсемпе прицеппем вәхәтра патшаләх техника төрөслөвлө витөр тухнине, вөсемпе механизаторсем йөркөне пәхәнса усә курнине пәхәсси төп ыраһта пулатө.

С. НИКОЛАЕВ,
патшаләх техника надзорён райнти инспекторө.

Приватизаци вәхәтне тәснә

Раçсей Федерацияөнче пурәнмалли сүрт-йөре түйлөсөр майпа приватизациләмелли вәхәта 3 сұла – 2013 сұлхи мартән 1-мёшөччен тәснә. Кун пирки РФ Патшаләх Думи «О введении в действие Жилищного кодекса РФ» Саккуна улшәһнөсем кёртнө. Юлаши сұл сүрт-йөре приватизациялес текенсен йышө Раçсейре 45 процент үснө.

Чәваш Республикинче 2009 сұлта түйлөсөр майпа сүрт-йөре хайсен харпәрләхне кусарасси пирки 34399 килөшөвө сирёплетнө. Ку вәл 2008 сұлхинчен (18652 килөшө) 84 процент нумайрач.

Федераллә регистраци службин Чәваш Республикинчи управленийөн ертүсич ёсөсене туса пыраканө Екатерина КАРПЕЕВА:

– 2009 сұлта управлени пирён республикара пурәнакансене пурәнакан сүрт-йөре түйлөсөр майпа харпәрләха ку-сәрма документсене хатёрлесе пама майсем туса парасси-пе пите пысәк ёс туса ирттерчө. Хушма специалистсене ёсө явәстарнә, техника инвентаризацине ирттерекен органсем-пе сыхәнәва йөркеленө, вөсем валли консультациясем ирттерме тата документсене йышәнма хамәр патра пүлөмсем уйәрса панә.

Приватизаци вәхәтне тәснө пурне те хайсен хваттерөсемпе сүрт-йөрне харпәрләха кусарма май парать. Енчен те сүрт-йөр хуши аһа патшаләх харпәрләхне кусарасшән пулсан, уһнә та 2013 сұлччен приватизаци пәрахәçслама, социаллә найм килөшөвөне ала пусма май пур.

Пурәнмалли сүрт-йөре иртнө сұл ытларах Шупашкар, Сөнө Шупашкар, Канаш хулисенче приватизацияленө.

Нумай сұл хуши тарәшса ёслөнөшөн район администрацийөн пусләхөн 2009 сұлхи декабрөн 7-мёшөнчи 759 № йышәнәвөпе саксене район администрацийөн Хисеп грамотипе наградәланә:

– Елена Леонидовна ВАРЛАМОВАНА, Муркаш шукулөнчи ыраç чөһхипе литературин учительнө;

– Лидия Ивановна ВАСИЛЬЕВНА, «Ударник» хушаләхән сөт-сү фермин заведующинө;

– Валерий Алексеевич МОИСЕЕВА, «Энергосервис» чикөллө явапләхлә общество директорнө;

– Вера Пантелеймоновна ДАВЫДОВАНА, «Моргаушский автомобильно-технический сервис» усә акционер обществин служба пүлөмөсен уборщицине.

Йышәнү

Газ хакө үсрө, татах үсет

Чәваш Республикин Министрсен Кабинечө 2009 сұлхи декабрөн 24-мёшөнче 418 № йышәнү кәларнә. Асәннә йышәнү сүт санталәк газне парса тарәссин хакөсем үсөссипө сыхәннә.

Малашне 2010 сұлхи январөн 1-мёшөнчен тытәнса сүт санталәк газне ял сыһнисене, кунпа пёрлөх пурәнмалли сүрт-йөрпе эксплуатаци организациейөсене, нумай хваттерлө сүртсене пәхса таракан организациейөсене, пурәнмалли сүрт-йөрпе строительство кооперативөсене тата сүрт-йөр хуши-сен юлташләхөсене йәла нушисемпе парса тарәсси (пурәнмалли сүрт-йөрте пурәнман сүрт-йөр пүлөмөсене арендәна илекенсемсөр пусне, апат-симөс хатёрлеме, ашә шывпа тивөстөрме тата пурәнмалли сүрт-йөре хутса ашәтма) парса тарәсси 1000 кубла метршән 2589,70 тенкөпе танлашат. 2010 сұлхи апрелөн 1-мёшөнчен тытәнса вәл 1000 кубла метршән 2973,42 тенкөпе танлашат.

Ытти сәлтавсемпе усә курма ял сыһнисене газ уйәрса парассине уйәрәммән паләртнә.

Раçсей Федерацияөн тата Чәваш Республикин законодательствисемпе килөшүллөн граждәнсен уйрам категорияёсене социаллә хүтлөх пулрәшәвөпе тивөстөрмелли мерәсене сыхласа хәварма паләртнә.

Пенси ыйтаёсемпе

2009 сұлхи отчет докуменчөсене йышәнәсчө

2010 сұлхи мартән 1-мёшөнчен кая юлмасәр ёс паракансемпе предпринимательсен харпәр хайсен ёсөнөсөн страхланә стажө тата иртнө сұлта вөсемшөн түйленө страховани вносөсем пирки сведенисене таратас пулатө. Ку даннәй-сем пулас пенси виçипө тёрремөһөх сыхәннә.

Икө уйах хушшинче Муркаш районө тарәх 300 организация яхән тата харпәр хай ёсөпе ёслөкөн 800 ытла предприниматель отчет докуменчөсене таратмалла. Чәваш Республикипе вара 16 пин ытла организаци тата 45 пин ытла предприниматель.

Черетсем ан пулчәр төсе организацисенчен отчетсем йышәнма график йөркеленө. Харпәр хайсен ёсөпе ёслөкөн предпринимательсен, детективсен, нотариуссен, адвокатсен, хресчен (фермер) хушаләхөсен пусләхөсемпе членөсен (енчен те вөсем страховани вносөсене паләртнә йөркөпе түйлөсе тарәсчө пулсан) Пенси фондне пырассине чи кайри вәхәта хәварма кирлө мар.

Организацисенчен отчетсене Интернет урлә та йышәнәтпәр. Сакә ёс кунөпе туллинрөх усә курма, төрлөрөн така-сене чакарма май парать. Иртнө сұл РФ Пенси фончөн Чәваш Республикинчи управленийөн Интернет урлә ёс стажөсем тата түйленө вносөсем пирки харпәр хайсен сведенийөсене 92 процент таран йышәннә. Ку вәл Раçсейре те чи лай-ах катарту.

Отчетсене Интернет урлә таратасси вәхәт пуләмө пулса тәчө. Сөнө законодательствәпа килөшүллөн ёс паракансем ёслөкөнсем пирки сведенисене унчөнхинчен ытларах парса тама тивөс пуласчө: 2010 сұлта – сүр сұлта пёрре, 2011 сұлта – кварталта пёрре.

РФ Пенси фончөн райнти управленийө.

Саламлатпәр

Чуманкасси ялөнче пурәнакан, Чуманкасси шукулөнче ёслөкөн **Нина Николаевна ЗАМЯТИНАНА** ситсе килекен 50 сұлхи юбилей ячөпе чун-чөререн тата ашшән саламлатпәр. Ёсрө аһәсусем, ыр-ләх-сывләх, сөмьере килөшү, вәрәм кун-сұл суна-натпәр. Эпир сана юрататпәр, ачусемпе тата мәнүкусемпе савәнса пурәнмалла пултәр.

Сулсем иртеçсө сисөнми, кирлөх-ши уһшән куляһма? Вай-халәр пултәр икөсөлми, 100 сұл сунатпәр пурәнма.

Саламлаканөсем: юратнә мәшәрө, ачисем, Ярухинсен, Шапошниковсен, Владимировсен, Александровсен семийсем.